

10. Županijska smotra kazališnih amatera Varaždinske županije

Strmec Podravski, 24. ožujka 2018.

IZVJEŠĆE SELEKTORA

Općenito

Pred ugodno popunjenim gledalištem Društvenog doma u Strmcu Podravskom 24. ožujka 2018. održana je 10. Županijska smotra kazališnih amatera Varaždinske županije. Zainteresirana publika pomalo je bodrila „svoje“ izvođače, ali je pozitivno reagirala i na „konkurente“, pa je ta vedra atmosfera bila pravi lijek protiv izuzetno hladne dvorane i maratonskog ritma smotre. Zbog sve većeg broja grupa i predstava, organizatori čak razmišljaju sljedeće godine, održi li se takav rast, smotru podijeliti na dva dana, kako ne bi trajala predugo „u jednom cugu“ i kako bi ritam, s tek nekoliko minuta za izmjenu scenografije i najavu sljedeće predstave, bio ugodniji kako za publiku tako i, što je još važnije, za same izvođače. Sveukupno uzorno organizirana, i ovogodišnja Županijska smotra u Strmcu Podravskom pokazuje da se Varaždinska županija u kazališno-amaterskom smislu lijepo razvija te bi uskoro mogla postati i još ozbiljniji konkurent susjednoj Međimurskoj.

Smotru sam pratio kao selektor Hrvatskog sabora kulture s ciljem izbora predstavnika Varaždinske županije na 58. Festivalu hrvatskih kazališnih amatera koji će se održati u Pazinu i Vodicama u svibnju ove godine.

O predstavama, prema rasporedu igranja

"CIGANSKI SVATI", Dramska družina KUD-a "MAK" Trnovec

Lakonoga „sličica iz svakodnevnog života“ jednostavna je priča, s potpisom Štefice Balente i svih glumica u igrokazu, o svadbi koja se može dogoditi tek nakon određenih peripetija. Ovdje je to dijete, koje na kraju posvaja bračni par iz Njemačke pa predstava završava, uvjetno rečeno, sretno. Kostimografski i scenografski jednostavno opremljena, predstava Dramske družina KUD-a "MAK" Trnovec pod vodstvom Anite Rep ipak ima kazališnih proplamsaja, kao što je ona razina u kojoj se ruši četvrti zid i sami izvođači daju do znanja kako igraju pred publikom i za nju. U samoj igri ističe se Štefica Balenta kao Mladenka, ne samo činjenicom trajne scenske prisutnosti nego i vještijim izrazom, kako vokalnim tako i gestualnim. Zbunjuje, međutim, činjenica da predstava ne podržava, osim

naslovom i pokojim utemeljenjem u tekstu te nemaštovitim izborom glazbe, ideju da je zaista riječ o Romima. Jer, predstava ni zapletom ni scenografijom, i tek pomalo kostimografijom, zaista živi u njihovom svijetu, pa je logično pretpostaviti da je riječ o metaforici, tj. želji da se preko Roma progovori i o lokalnoj zajednici. Međutim, za takvu interpretaciju, koja bi predstavila dodatnu kvalitetu i značenje, ima premalo konkretnih argumenata.

"IMAGINARIJ ZA LAKU NOĆ", Dramska sekcija "KA TE BRIGA MI" KUD-a Općine Petrijanec

Predstava koja živi svoj naslov jer imaginariju poznatih bajki dodaje kvalitetan i zabavan okvir. Martina Gazdek dramaturgizirala je „Trnoružicu“, „Tri prašćića“, „Snjeguljicu“ i „Crvenkapicu“ ali tako da ih je složila u cjelinu koja ima dinamiku i sigurnost koja je daleko od običnog skraćivanja i izvedbenog prostrčavanja. Zasluga je to, naravno, i režije koju potpisuju Ivanka i Martina Gazdek, ali i cijelog niza zanimljivih izvođača spremnih da tek jednom replikom, gestom ili tek jednom riječi ocrtaju dramski lik i njegovu promjenu. Među njima treba spomenuti provodne Baku Natalije Ivančić i Unuka Zvonka Kurečića, te također glazbenika Kristijana Klause, dok različite uloge sugestivno nose najprije autorica dramaturgizacije i Pavao Mihalić sa, uz Snjeguljicu i Kraljicu, čak dvije interpretacije vuka. O visokoj razini mišljenja kazališta u ovoj predstavi, govori ne samo dramaturgija teksta nego i dramaturgija izvedbe, u kojoj se ističe na trenutke iznimno vješta i točna koreografija, kao i duhovitošću glazbenih citata umetnutih na prava mjesta u tekstu, nerijetko u funkciji i ironičnog komentara. Nažalost, nisu u ovoj zaista brojnoj skupini svi na razini zadatka, niti se tako kompleksna stvar može držati na vrhuncu tijekom cijelog trajanja predstave, ali potvrđuje da kazališni amaterizam u Petrijancu ima i adute i budućnost.

"ZRCALO", Dramska družina "OZANA" KUD Braća Radić Visoko

Jasne edukativne namjere i poneke scenske kvalitete, „Zrcalo“ kao da je htjelo previše jer za to nije imalo ni snage ni izvođače. Sastavljena od srednjoškolaca i mlađih, ova grupa pod vodstvom iskusnog Tibora Martana koji potpisuje i režiju i tekst ima potencijala, ali u nešto lakšoj ili barem jednostavnije mišljenoj formi, koja ne mora istodobno uključivati nekoliko različitih rukavaca priče te se ubacivati u žanrove i izlaziti iz njih gotovo iz prizora u prizor. Iako je Ivan Zidarić u naslovnoj ulozi vrijedan pažnje, s obzirom da ostali nisu i ne moraju biti na njegovoj razini, čini se ponekad kao da mudruje – sam sebi. Iz režijskih nesklapnosti, među kojima je i primjetna statičnost, izlaze i one interpretacijske, jer pojedini prizori sugeriraju da je ona namijenjena izrazito mladoj publici dok istodobno koristi reference koje ciljani gledatelji ne moraju razumjeti.

"SE ZA MIR F HIŽI", "VELIKO SRCE " UDRUGA ŽENA Općine Sveti Đurđ

Komedija iz seoskog života, koju je autorica Marija Milak i režirala, govori o suživotu nekoliko generacija koje se međusobno ne mogu razumjeti, iako su im ciljevi isti. Otpadanje od seoskog života, emancipacija ali i arogancija mladih sukobljava se s tradicionalizmom starijih kroz niz uglavnom tipičnih situacija. U svojim boljim trenucima, predstava postaje ne samo komedijom mentaliteta nego i karaktera, pogotovo zbog mlade snahe koju igra Nataša Janičar, te s „herojskom“ i

„samožrtvujućom“ ulogom Nadice Mikulić kao gazde kuće. Pomirbeni zaključak najveća je vrijednost ovog skeča koji bi mogao i kraće trajati, kako bi dobio na dinamici i kvalitetnijem plasiranju ponekog zaista duhovito napisanog obrata.

"BEŽITE DEČKI IDU PUCE", KUD "KLARUŠ" Maruševac

Dugogodišnji rad voditeljice maruševčkog KUD-a Ane Rehvald prepoznatljiv je i u ovoj ambicioznoj predstavi, koju je sama postavila prema tekstu Anice Malogorski Fotak. Riječ je o klasičnoj međugeneracijskoj temi, sinu kojem idu godine, a svadba nije na vidiku, ali i međuregionalnoj, jer snaha na koncu dolazi iz Slavonije što uvodi materijal za niz komediografskih zapleta baziranih na mentalitetu i jeziku. Iako je na trenutke preduga, pogotovo kad se izvođači opuste i svoje minute na pozornici požele maksimalno iskoristiti na štetu i sebe samih i cjeline, predstava ima klasičnu dinamiku od koje, barem u režijskoj namjeri, ne odustaje. Voditeljica skupine zaslužuje pohvale i zbog svoje visoko ekspresivne uloge Bake, kojom ipak ne uzima prostor Sanjici Kliček i Dragici Korpar. Među rijetkim uspješnim muškim ulogama je i Slavik Josipa Makovca, čija je staloženosti ili pasivnost i izvor komedijskog prizvuka čak i u prizorima koji to izravno ne potenciraju. Konačno, riječ je o standardnoj predstavi kazališno-amaterskog registra, lokalne teme i stila ali s funkcionalnom inovacijom u vidu zboru koji pjeva iza pozornice i tako ne narušava sklad predstave nego mu dodaje autentičnost svojom živom izvedbom.

"ŠTELE BI ALI NEMREJU", KUD "LEPOGLAVSKI PUŠLEK" Lepoglava

Prepoznatljiva i u domaćem kazališnom amaterizmu sasvim posebna „treš“ poetika „Lepoglavskog pušleka“ temelj je i ove predstave. Alfa i omega grupe Štefica Bizek ponovno je na svom terenu istodobnog osnaživanja ženskog identiteta i izraza i istodobnog bespoštednog ruganja najprije vlastitim manama, ali i stereotipima i predrasudama. Ovoga puta tema je, želi li se ostati na nekoj razini, „borba s viškom kilograma“. Ustaljenim dramaturškim lukom od „prirodnog“ realizma do potpune groteske, ta borba je neravnopravna jer su likovi i situacija tako postavljeni – do najmanjeg detalja u gesti, rekviziti i riječi. I ona, naravno i očekivano, završava potpunim neuspjehom. Kao svojevrsna ženska inačica Montyja Pythona, svaka od članica lepoglavskog Letećeg cirkusa ima već gotovo tipsku ulogu, koju modificira iz predstave u predstavu, pa pored Štefice Bizek ili Barice Breški, i ovdje jedinstvenom kombinacijom autentičnosti i gega fascinira Štefanija Kuća. „Štele bi ali nemreju“ ponovno je nevjerojatan spoj otvorenosti, nesputanosti i igre s kazalištem i u njemu.

"FLEKICA", Dramska družina KUD-a "MAROF" Novi Marof

Dramski najsnažnija predstava ovogodišnje smotre kazališnih amatera Varaždinske županije takva je prvenstveno zbog kvalitetnog teksta. Na temelju usmene predaje Ane Stepančec iz Madžareva, voditelj skupine i redatelj Tibor Martan jasno je složio priču o seoskoj djevojci koja zbog madeža na licu proživljava katastrofu što dovodi do samoozljeđivanja i vjerojatne smrti. Tragedija iz davnih dana u sebi sadržava i historijske motive vladavine stranaca na domaćoj zemlji i gotovo potpune vlasti nad najsiriromašnijim i najnezaštićenijim slojevima stanovništva, ali i sjevremene – od stigmatizacije

drukčijih do podrške bližnjih. Klasična dramska struktura razvija se kroz vrsnu karakterizaciju i još bolju izvedbu, jer režija nepretenciozno prati priču smirenim postupcima, dok se u glumi traže naglasci koje izvođači većinom uspješno svladavaju. Dijana Bartolec Koprek u naslovnoj ulozi donekle jest suzdržana, ali priča radi za nju, dok je najefektnija Marijana Krajina kao stara mama Zefa, ujedno i najkompleksniji lik cijele predstave zbog emotivnog luka koji mora postići i koji postiže naizgled minimalnim sredstvima. Entuzijazmom koji pomalo i nije kontroliran igra mlada Lucija Koprek, dok joj mušku protutežu staloznije ali jednako ekspresivno drži Robert Degač. Pamtljiva je i epizodna, ali krucijalna uloga Dubravke Baneković kao Grofice, koja u folklornom svijetu svedene scenografije i autentičnih kostima postaje nalik oživotvorenom prokletstvu. U mnogim registrima kvalitetom iznad standarda ili u njemu, „Flekica“ je punokrvno, promišljeno i scenski proživljeno kazališno djelo koje zadovoljava većinu postavki klasičnog dramskog kanona.

"SPECIJALISTA ZA ŽIVCE", Dramska družina "KEŠNERI" KUD-a Anka Ošpuh Ludbreg

S jedinom ambicijom da bude duhovita i da predstavi sumještane u drukčijem svjetlu, točnije pod svjetlima pozornice, Dramska družina „Kešneri“ u režiji Edite Kutnjak-Zlatar igra tekst Ivana Mikulinjaka koji se svodi na dva skeča, ponovljena s dopunama. Elementarna komedijska situacija javnog službenika koji mora komunicirati s populacijom u svim njezinim pojavnostima, ovdje je, iz nostalgичno-sentimentalnih prije nego funkcionalnih razloga, smještena u nekadašnji SIZ za zapošljavanje. Uredan i uredovan službenik Stjepana Gradečaka tako ima posla s dvije gospođe, od kojih se ne zna koja je gora kao „stranka“, a igraju ih Đurđa Kokanović i Elizabeta Herceg. Pored bazične dramske napetosti između njih, i ponekad duhovite suigre, većeg potencijala ova predstava nema, ali niti ne želi imati. Dramaturški bi se mogla oplemeniti i trećom strankom, te eventualnom vezom među njima, kako bi situacija prodisala u cjelini, a ne tek kao uvjetno održiv skup replika.

"NAČELNICA", KUD "STAŽNJEVEC" Stažnjevec

Tekst Marine Đurasek kvalitetan je primjer „pučke“ komediografije, jer istodobno misli o zapletu, likovima i replikama na izvornom govoru, pa se gledajući predstavu u režiji Ivana Kroga ima dojam da je riječ o preradi ili nadopisivanju neke inozemne uspješnice kojoj je dodan lokalni aspekt. U svakom slučaju, ovaj tekst zaslužuje da ga se, uz pojedine preinake nelogičnosti ili brzopletosti, ponudi i drugim kazališnoamaterskim skupinama, ne nužno samo na sjeveru Hrvatske. U lokalnom kontekstu, ipak, komad živi kao spoj suvremenosti i tradicije: suprugov alkoholizam i besposličarenje odlučna i suvremena žena prekida elaboriranom i timski uvježbanom pričom o političkom angažmanu. Transformacija Ivane Sekelj u naslovnoj ulozi jest kvalitetna, ali je izvorna glumstvenost Miroslava Rohteka i dalje ono što i ovu, kao i druge predstave stažnjevečkog KUD-a, čini za nijansu ili nekoliko njih boljim od čak i gornjeg prosjeka. Spomene li se i razrađenija scenografija, te upečatljiva i karakterizacijski funkcionalna kostimografija, riječ je o predstavi koja ulazi gornji dom hrvatskog kazališnog amaterizma.

Uz spomenute, na smotri je, kao revijalni dio programa koji ne ulazi u konkurenciju, Dramska sekcija „Mala kultura“ KUD-a Ljuba voda iz Ljubeščica odigrala predstavu „Fiškal ili grobar“, koju je prema tekstu Nikole Hrena režirala Mateja Ratković.

Zaključak

Za predstavnika Varaždinske županije na 58. Festivalu hrvatskih kazališnih amatera odabrao sam predstavu „Flekica“ Dramske družine KUD-a „MAROF“ Novi Marof, autora teksta i redatelja Tibora Martana.

Na molbu organizatora, izdvojio bih još neke sudionike 10. Županijske smotre kazališnih amatera Varaždinske županije, prema uobičajenim kategorijama. Najbolja predstava u cjelini je spomenuta „Flekica“ Dramske družine KUD-a „MAROF“ Novi Marof, a zbog nje i najbolju režiju potpisuje Tibor Martan. Najbolji originalni tekst je „Načelnica“ Marine Đurasek, dok je najbolju adaptaciju napravila Martina Gazdek u „Imaginariju za laku noć“. Najbolje glavne uloge odigrali su Marijana Krajina u „Flekici“ i Miroslav Rohtek u „Načelnici“, a sporedne Štefanija Kuća u „Štele bi ali nemreju“ i Robert Degač u „Flekici“.

Uz čestitke svim sudionicima,

s poštovanjem,

Igor Ružić

Zagreb, 3. travnja 2018.